

УМНЕ СЛИКЕ
ЦЕЛОГЪ СВЕТА.

СВЕЗКА Ш.

ПАСУЛЬ.

У БЕОГРАДУ.

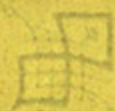
У ДРЖАВНОЙ КНИГОПЕЧАТНИ 1867.

л. 20.

л. 20.

Рис. 11 1205 .1

AMHE CNKE

THEYOLF CBETA

QBERA III

ПСАУР

7. БОЛПАД

1. ДЖАВОН КИРИЛОВАЛАН 1887

Y M H E C A N H E T E V O L P C B E T A .

C B E T A N I

1 8 8 7

Y P B V H N H T B O P A M E

Y B R O P A N A

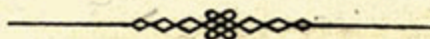
1 8 8 7

УМНЕ СЛИКЕ ЦЕЛОГЪ СВЕТА.

СВЕЗКА III.

ИЗДАЕ

УРЕДНИШТВО РУЖЕ.

У БЕОГРАДУ.

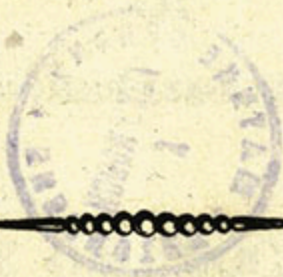
У ДРЖАВНОЈ КЊИГОПЕЧАТЊИ 1867.

П А С У Л Ъ.

ИЗЪ ЧОКЕЯ.

ИЗВАБЕНО

ИЗЪ ЛИСТА РУЖЕ,

У БЕОГРАДУ.

У ДРЖАВНОЙ ВЪИГОПЕЧАТНИИ 1867.

1881 А. С. В. П. Е. И. И. И.

И. П. П. П. П.

И. П. П. П. П.

И. П. П. П. П. П. П. П. П.

№. 61. 319723

2. ПРОП. П. П.

1881 А. С. В. П. Е. И. И. И.

ПРАХУ И ПЕПЕЛУ

СВОГЪ ОЦА,

БОРЪА ПОНОВИЧА

ТЕЛЕША,

ПОГИНУВШЕГЪ 1825 ГОДИНЕ,

одъ

СПАХІВ МАГЛИЧКОГЪ, ПОДЪ МАРАШЛИ АЛИ-ПАШОМЪ, ГДЕ В САДЪ МИТРОПОЛІА.

ДЪЛЦЕ ОВО ПОСВЕЪУЕ,

благодарный сынъ

МІЯИЛО БОРЪЕ ТЕЛЕШЕВИЪ.

ИЗДАНИЕ ПЕРВОЕ

МОСКВА

ИЗДАТЕЛЬСТВО

ТЕХНИКА

ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЕ

1950

ОПЫТЫ МАШИНОСТРОЕНИЯ, ПОСТРОЕНИЯ И РАБОТЫ НА МАШИНАХ, ТАК И ДРУГОЕ МАШИНОСТРОЕНИЕ

ДЛЯ НЕОПЫТНЫХ

ПРОЧИТАТЕЛИ

ИЗДАТЕЛЬСТВО ТЕХНИКА

Я быя' у очаяню —, приповедаше при едной ве-
черной забави младый банкеръ Валтеръ — дуги'
деветъ неделя тумарао самъ по Бечу; по свима друж-
твама, у свакой прилици, по свакомъ полицейномъ
оделеню я самъ описивао госпођицу Тарнау, тетку
собну служавку, и никаква душа немогаше ме изве-
стити куда е отишла. Са добримъ советомъ наравно
нисамъ оскудѣвао, ерь е онъ свагда евтинъ. Упу-
ћивали су ме на све стране Компасногъ круга, да
мою богиню видимъ.

Али е у Бечу више небыаше. При свемъ томъ
што ми е то у гостионици, гдѣ е обывавала, врло ясно
казано, при свемъ томъ што самъ у истой соби
обывавао, коя е некадъ нѣна была, тражіо самъ е
све еднако. Я самъ быо у свима црквама и ба-
ловима, у свима позориштама и забавнимъ мести-
ма. Довольно, савъ трудъ оста узалуданъ. Мое све-
тице беше нестало.

Тако неутѣшанъ оставимъ царскій градъ, и
вратимъ се натрагъ у найгоре зимнѣ доба у мою
домовину.

Да бы вамъ пакъ сву редкость мое судьбе ясніе
представіо, морамъ вамъ приповедити, како самъ го-
спођицу упознао. Вы ћете у моіой приповедки много
чудноватости наћи; али е у любви све романъ.

Пре три године одпутуемъ по послу трговине у Бечъ. Нашой кући грозаше тада велика штета на банкама. Я успемъ да штету одклонимъ и садъ хтедохъ приликомъ асну црптити и бечку целокупну сѣйность уживати. „Ко зна, премишля, да ли ћешъ у твоємъ веку кадгодъ у Бечъ више доћи!“

Мои познаници водеше ме по свима нѣовимъ дружбама; я быя у гдекое породичне кругове уведенъ; майке ме примаше врло добро, лепе бечкинѣ мое познанство не манѣ. Знало се да самъ неженѣнъ, а име наше куће быяше родительима познато. Я самъ важіо на свакій начинъ као богатый мѣничаръ и свакій ме одликоваше као каква племића.

Збогъ едностраности и ѣудљивости могъ доброгъ старогъ оца, непомишля іоштъ никако на женидбу. Тимъ слободніе летіо самъ одъ едне лепе до друге. Оне су ми све миле были, али любити немого и нехтедохъ ни едну.

„Госпођица Тарнау такође очекуе се!“ шапну некада у едномъ друтѣву нека постара госпа, коя е до мене седила, къ своіой младој сусѣдки.

„То е добро, мило дете“, одговори суседка, „она бы іоштъ еданпутъ онолико лепа была, кадъ небы ту гадну ма’ну на себи имала.“

„Ах!“ проговори постара госпа, „мыслите ли за белегу, кою има исподъ врата на грудима? Говори се да изгледа као мишь!“

„Као мишь? Опростите, милостива госпо, онда небы имала нужде да се као калуђерица до подбрадка закопчава. Ніе, она изгледа као каква камила са две грбе, четири ноге и дугачкимъ вратомъ.“

„Неверуйте то!“ проговори трећа, која се садъ у разговоръ умеша: „Я знамъ о той ствари извѣстно. Белега е сасвимъ чудноватогъ изгледъ, грдне величине. Груды су црно-мрке, као кафа; и горе до врата, помислите само, молимъ васъ за име Бога, горе до врата обрастле су танкимъ белимъ длакама.“

„Ей, то е нагрдно!“ повиче стара госпа.

„Кадъ бы мени каква награда израстла,“ проговори една одъ двею млађи „за цело кажемъ небывише живила,“ и обори смирено очи доле на свое груды, кое се преливаху као снегъ на магли.

Садъ се умешаю и другій у разговоръ; свакій потврђиваше приповедку; али сви сажалѣваху госпођицу Тарнау, збогъ овогъ зла.

Врата се отворише. Госпођица Тарнау и нѣна тетка ступе унутра.

Башъ и да ми нѣе госпођица збогъ оногъ разговора чудновата постала, морала бы ме изненадити своімъ олепотомъ и дражестима. Идеалъ, каквомъ се мы по гдекадъ дивимо, у сликама каквогъ врстногъ живописца, еданъ, — не, несмейте се; я не быя' онда іоштъ залюблѣнъ; садъ самъ оженѣнъ дакле е истина у моимъ устима.

Довольно, лепа Тарнау, придобіе погледе и срца свію людій; сви се приближише к' ньой са узвише-нимъ саучастиємъ сладкогъ сажаленя. Али нѣне прсибяху затворене до исподъ врата, да се нису могле видети. Башъ то опоминяше непрекидно овогъ на миша, оногъ на камилу. „Ахъ:“ помишляше свакій у себи: „зашто е была судба тако грозна; те наружи

подъ сунцемъ дражестно створенѣ, но тако осетливѣ начинѣ!“ — И я не одричемъ, и я тако мишля.

Ннисамъ одъ природе любопытливѣ, али с'вечера мучю ме е тай грехъ као никадъ досада. Па и najlepше груди быяше ми равнодушне; а найгадне любовидостойногъ девоичета привуку мое погледе. Непрекидно шврляше мое очи око бора яко затворены груди; повторавя путь откриѣа одъ четвртъ до четвртъ часа; налази' увекъ прилике, до угодне несретне найближе стаяти. Бадава!

Играло се. Веѣъ стаяше више пари готовы; лепа Тарнау оста непозвана. — Шта опетъ уображенѣ чини! — Я е позовемъ; она ми даде руку. Садъ останемъ целогъ вечера нѣнѣ играчъ.

Она висаше тако лако око мене, као каква вила, и у свакомъ нѣномъ движеню, нѣномъ осмейку, нѣнимъ речима быяше пуна тако неизказаногъ духа — ахъ, штета за украсъ природе што е свое найславне дѣло у немилосрдной ѣудливости покварила!

Доцканъ разиѣосмо се. Лепотица са несретномъ белегомъ усхити ме. Она быяше тако невина и блажена и простодушна — ахъ, она по среѣи незнаѣаше, шта самъ я веѣъ знао, и шта сви знадоше! Тимъ болѣ за ню. Нисамъ довольно фантастъ бую, да се съ места залюбимъ, премда е она то заслуживала. Али, то ѣу радо признати, да ме ние никадъ женско существо у томъ степену за се придобило. Неко унутрашнѣ сажаленѣ потресе мое срце. И такавъ анѣео заслуживаше заиста мало сажаленя!

По свой прилици я бы е веѣъ другогъ дана заборавю, — заборавю? не; то башъ неѣу да кажемъ;

еръ на чудновату играчку природе, гди е урнекъ лепоте, са найгоромъ нагрдомъ свега нагрдногъ помешанъ, тако се лако незаборавля. Али, кадъ самъ се са некогъ 'ода повраћао и по степеницама мое гостилнице горе пеняо, сусретнемъ се сасвимъ изнепада при силазеню са теткомъ и госпођицомъ.

Наравно, сталисмо. Пытасмо се међусобно о нахођеню одъ ючеръ. Мы се чудисмо што заедно подъ еднимъ кровомъ обитавамо, а о томе да не знамо. Изявимъ при томе мою радость, и моля' за дозволенъ госпође, да иѣ у згоднимъ часовима у соби ньювой по'одити смемъ. При тѣй речи походити погледа' я доиста — еръ мое се любопитство опетъ пробуди — на место нагрдне белеге. Али еданъ дебео шалъ са чюдомъ прибоденъ покриваше брижльиво затворене груди и раме госпођице до подбордка; с'тога самъ радіе гледао горе на небеско лепо лице.

Оне одоше низъ степенице доле, я брзо у мою собу, да крозъ пенцеръ видимъ високій стасъ. Оне се попну у една кола и отиду. „Ахъ!“ уздисо самъ: „велика штета што е такавъ еданъ анђео немило наказанъ!“

Што ми е дозвољно было нисамъ изоставіо. Я самъ чиніо одъ времена на време посете. Оне быяху стране у Бечу као и я, и само су изъ едне аугсбургске куће, од кое су мѣнице имале, на могъ познаника препоручене, кодъ кога самъ иѣ я прошле вечери познао.

Я самъ водіо укућанке у пратеръ, у позоришта и где се шта іоштъ видити имало. Лепа *Јозефина*

— тако љу госпођицу звати, као што е тетка звала — развјаше лепа свойства срца и духа, све више, што е познатія са мномиъ была. Али то ми не избе-гне! Што е дуже наше познанство трајло, тимъ смо-треніе сакриваше жалосне наказане груди. Јозефина быяше најсавршеніе женско суштество, кое самъ у моме животу видіо; али сасвимъ савршено несме подъ месецомъ ништа быти.

Збогъ тога, што се свакогъ дана виђасмо, по-стасмо съ дана на данъ поверителни. Быяше напо-следку, као да самъ нѣма сасвимъ принадлежао.

Тетка поступаше са мномиъ са ономиъ *поверител-ношћу*, кою на путу тако лако еданъ према дру-гомъ добія. У Јозефининимъ изражаима появљиваше се да налазимъ благае трагове пріятелства. Ако самъ са посломъ препречень быо, да кодъ госпе у известно време неотидемъ, морадо' шта више мале прекоре слушати, и кадъ ме тадъ опоро и љу-таюћи неко време погледаше, као да бы хтеле сво-моє станѣ прогледати и пытати: Ко си ты? — ах, — незнамъ како ми е было.

И напоследку непрепречаваше ме више ни-какви послови. Я самъ одлазіо свакой часъ.

Алита срећа нѣ дуго трајала. Добіемъ писмо одъ куће. Могъ е доброгъ оца капля дирнула; онъ ме жели. Треба да по'итамъ, ако бы га на овомъ свету іоштъ еданпутъ загрлити хтео.

Писмо приспе рано предъ зору. За полакъ часа быяше спремљно; пошта предъ гостіоницомъ. Я быя' одъ стра' безъ размишляваня. Мой послужитель яви да е све готово; да могу пеняти се. Одо на улицу

доле као какавъ саняюћи, не помишля на никакавъ опроштай са укућанима, и текъ што се на кола препети хтедо, ал' еданъ гласъ одъ горе повика: „Куда ћете?“

То быяше *Иозефининъ* сладкій гласъ. Погледимъ горе; она стояше на прозору и повтараваше пытанъ. Моя свестъ поврати се. Одлетимъ опеть по степенима у гостіоницу, баръ да оно учинимъ што *учтивость* или *пріятельство* заповедаше.

Я куцнемъ. Врата одскочише. *Иозефина*, у простой ютрянной одећи, ступи ми прва на сусреть и тадъ са изявомъ найживлѣ уплашености, одступи еданъ боракъ назадъ.

„Боже мой!“ повика она, „шта вамъ фали? Шта вамъ се догодило? Како сте се преобразили и како сте бледи!“

Пошто е то са силнимъ движенѣмъ говорила, и нѣну руку пружила да мою ухвати, спадне іой лако набаченый кашмирскій шаль са прсію. И — нека ми опомена могъ доброгъ оца опрости — ерь е любопытство найдосаднии грехъ! — Я заборавимъ путь, каплю и поштанска кола, и имадо само очи за одкривену тайну *Иозефинины* грудій.

Помислите само мое удивленѣ! — Видо груди светле и беле као слонова кость, и, два цола дублѣ исподъ ямица, белога као алавастеръ врата обавештаваюћу белегу. Али ова небыяше никакавъ мишь, ниѣква кампа, већъ нека модра флека на кожи одъ величине *Пасуля*. Мого бы се заклети, да е быо какавъ навранѣнъ пасуль модре бое, на засеняваюћемъ снегу.

Премда Јозефина поцрвени и доста брзо шалъ око себе скупи, — опетъ зато говорити башъ никакo нисамъ могао. Быяше ли то капля, быяше ли пасуль, — довольно, я стоя опіенъ, као какавъ кипъ.

„За име Бога!“ повика тетка: „Кажите ми баръ, шта вамъ се догодило? Ел' вамъ се каква несрећа догодила?“

Мога е оца капля дирнула — онъ се бори са смрћу — морамъ васъ оставити.

„То быяше све, што самъ напоследку изустити могао. Полюбимъ госпама руку и съ нѣма се опростимъ. При томе опраштаню држаше ми Јозефина за неко дуго магновенѣ руку у нѣной, грчевито стегнуто. Нѣно лице чиняше ми се блеђе и нѣне очи сузне. Но вальда ніе ни тако было; ерѣ готово ништа нисамъ видіо; смркаваше ми све засенююћи предъ моимъ погледима.

У колима быяше све заборављѣно, само не могъ оца боренѣ са смрћу. Путовао самъ даню и ноћу; и живіо самъ као у грозници. Дани могъ путованя бѣя'у найстрашніи у момъ животу. Само у бунилу сневаня, коя су ме обузимала, имадо кадкадъ мирна тренутка; а кадкадъ показиваше ми морфей или грозницу или модрыѣ пасуль у снегу.

Кадъ су напоследку кола предъ очиномъ кучомъ стала, изађу ми неколико мои сродника на сусретъ, сви у црномъ, жалость показуюћемъ оделу. Свршило се.

Мой е отаць светъ оставіо; нѣговъ пепео почиваше већ у гробу.

Нећу овде говорити, како самъ яко путовао. Я самъ любіо могъ оца, и при свима нѣговимъ ѣудима, са најблагодарніомъ детиньскомъ нѣжношћу. Стра, туга и напрезаня у путованю поруше мое здравлѣ. Паднемъ у вруѣицу; и то быяше благодеть за ме, ерѣ све заборавимъ. Читаву четвртъ године лежао самъ у кревету. И пошто оздравимъ и светъ и прошлостъ опеть, као одъ разливене магле предъ мою свестъ на ново ступе, быя тако немаранъ, тако ладанъ, као да се ніе ништа догодило, — као да самъ сва моя осећаня изкајао.

Напрасномъ смрћу мога оца и дуготраюћомъ болешћу бы'у послови мое куће у некій нередъ дошли. Срећа за ме! Ту быяше доста посла и довольно разбириге.

Опеть за годину и еданъ данъ быяше све у редъ доведено; поста господаръ свое куће. И како е флора са рукава и шешира нестало, дођу стричеви, тетке и сестре одъ тетке са плановима женидбе. Такавъ настанакъ брига стричевљи и сестара одъ тетке тако су неизбѣжна дѣйства природне нужности, као рођенѣ и смртъ. Пустимъ проекторима свой токъ, и нисамъ се много бринуо за нѣовс савете и дѣла. Никакавъ стриць, никаква тетка, хвалама услужне слуге, немогоше толико учинити, колико бы какво благообразно смирено девойче само у згодномъ часу учинити кадро было. Али у нашей целой вароши и сусѣдству небыяше благообразногъ девойчета, — не — то бы была клевета, већъ чаробанъ часъ оскудѣваше!

Међутимъ доведе ме то непрестано пытанѣ и од-

говаранѣ да се размислимъ. Я приметимъ доиста, да самъ самъ бую; да ми нешто оскудѣваше. Моя кућа быяше, одъ како е отацъ умрѣо, права пустиня постала. И опетъ незнадо између десетъ иляда девояка, кое самъ у веку видіо, ни едну, са којомъ бы мой животъ и мою пустиню делити могао.

Садъ ми падне, я незнамъ како — ерѣ то быяше одавно заборавлѣна прича — мое задржаванѣ у Бечу и лепа Тарнау. На сређу быя у моіой соби самъ, ерѣ мислимъ да самъ при той опомени савъ поцрвеніо; баремъ скочио самъ нагло са софе, и изпружіо у силномъ потресу душе руке у ваздухъ као да бы хтео божественый ликъ загрлити, и уздиса, — не, я вика у усхићеню, у туги и у чезньи кло-нулимъ духомъ „Іозефино! Іозефино!“

То, мислимъ да быяше *чаробанъ часъ*. — — Мою болю да увелича, пусти ми слѣдуюће ноћи Богъ снова пасуль у снегу уснити. Іозефина быяше довольно и сама лепа; али подводеће уображенѣ разведри ову са ванземномъ красотомъ. — Нека се нико несмеє! Я самъ трезанъ у креветъ легао, а опієнъ сутраданъ устао одъ силне патнѣ.

Садъ текъ быяше моя кућа празна и пуста, као што е старый хаосъ створеня быти морао. Я самъ тражіо Іозефину свуда; видіо самъ е свуда. Я самъ е у себи представляо као мою жену, часъ онде са малимъ домаћимъ посломъ кодъ високогъ прозора, часъ онде кодъ клавира, као да е я изъ прикрайка слушамъ; часъ до мене на софи за малимъ округлимъ асталчићем при доручку. Сва нѣна неописана свойства пріятности, нѣнъ осмеякъ, нѣнъ погледъ, нѣнъ сла-

вуйский гласъ дѣйствоваше на мене у томъ заслепленю неизмерно много лучше. Я самъ собомъ нисамъ быо снажанъ; топио самъ се у потоку осеѣаня свакогъ реда; часъ хтео самъ изъ прекомерногъ блаженства, кое самъ о себи саняо, яукати, часъ одъ туге могао самъ плакати. Я самъ вальда по кадкадъ одиста яукати и плакати морао, кадъ самъ на Юзефину помишляо, како ме она могуће и одбацити може; ерь самъ се уподоблявао безумномъ сневачу, кои се само за свое идеале заноси, а за цео светъ глувъ и слепъ остае. Мое станѣ и самомъ мени быяше несносно. Уредимъ свое послове, наредимъ за поштанске конѣ и одбрзамъ на мои' коли *у Бечъ*.

Я самъ се онда юштѣ врло добро опоминьо негдашнѣгъ пріятельскогъ отношеня; тѣшио себе опоменомъ на нѣно бледо лице, на нѣне сузне очи, на нѣнѣ срдачный, нехотичный притисакъ руке разстанку. Изъ свега изводіо самъ доказе Юзефинина осеѣаня о мени, шта више доказе о любви, при свемъ томъ што су се она появленя и другче толковати могла. Али да неочаявамъ, морао самъ себе надговорити да госпоѣица Тарнау ніе равнодушна была. Болѣ никакавъ животъ, него животъ безъ нѣ; болѣ у лудилу па среѣанъ, неголи истина и беда.

Са таквимъ осеѣаима и размишлянѣмъ приспемъ опетъ у Бечъ. Текъ кадъ самъ изъ далека предъ собомъ торонѣ угледао, падне ми на умъ, да я, кои самъ све могуѣности прорачунао, нисамъ то у рассуѣенѣ узео: да е Юзефина пре едне годи-

не онамо страна была, као и я, и тежко да е јоштъ ту.

Наравно, падала су ми на путу кадкадъ врло трезвена разишляня. Шта се у шестнајстъ месеци свега ніе могло променити! помишля мож'да люби когъ другогъ. Вальда е већъ удата. Она нема собомъ сама располагати; она е врло млада, има родителъ, сроднике, и ови имаю призрѣня, коя еданъ одъ насъ у таковомъ положеню невиди свакадъ; она е одъ племенитогъ рода.

Како ми е у Бечу ишло, я приповедіо самъ јоштъ у почетку. Госпођице Тарнау беше нестало. Гостіоница новогъ газду добыла; садъ немогаше ме ни еданъ човекъ саветовати. Сви мои познаници знадоше толико мало о нѣой, и кудъ е одпутовала, као и я. Мени за любовь, писано е у Аугсбургъ, одакле е она, или нѣна тетка препоручителна писма или мѣнице донела. Али аугсбургскій дописникъ беше у то време умрѣо, и нѣгови наслѣдници незнадоше о ни каквой госпођици Тарнау известити.

Довольно, я быя' у очаяню. Найнемилосрдніе лютіо самъ се на мене самогъ. Заръ небеше моя кривица, што самъ при момъ првомъ задржаваню у Бечу тако неопроштено лень быо, и за ништа бри-нуо ес нисамъ, што се нѣ, нѣне породице, нѣногъ пребиваня места тицало? Наравно, тада јоштъ о томе непомишля да љу се текъ после петъ четвртій године у ню залюбити.

Што ме е у моіой туги найвише подкреплявало, а мою страсть само силніе подпиривало, быяху нѣне собе. У овима самъ я садъ обитавао. Наѣмъ тамо

истый намештай; исте столице, на којма е она седла; исту трпезу, на којой е она писала. Све прошло живило е у мени тако ясно, тако присуствујући око мене, да самь кадкадъ уплашенъ са мое столице узнео, кадъ е шта око собны врата шушнуло, и мислю да ће она то быти и са теткомъ ући.

У самой соби неоста ништа неистражено, еръ самь се надао, ма гдѣ трагъ одъ нѣ одкрити. Двадесетъ пута разгледао самь дуварове одъ патоса до тавана, да међу надписима многихъ путника могуће и нѣно име, или какавъ надписъ нѣногъ отечества наѣмъ. Све бадава.

Чудновато — али безъ довольногъ значая одма првогъ дана, кадъ самь се у собу селю, наѣмъ у едномъ чекмецету писаће трпезе, — само нека се нико не смее — еданъ лепъ, светлеће модаръ пасуль. Зна се какавъ е светый символъ мени овай плодъ постао быо. И шта више еданъ налазакъ у Јозефиной соби. Дигнемъ пасуль брижљиво. И кадъ самь садъ najlepшу надежду изгубю, любви найдостойнню икада подъ месецомъ наћи, узмемъ пасуль, однесемъ га кодъ едногъ ювелира, и дамъ га у злато оковати, да га непрекидно о свиленомъ гайтанчићу на моимъ грудима носимъ, као споменъ на найлюбови достойнню нѣногъ пола, као вечитый споменъ на мой трагичный романъ.

Тако се разстанемъ съ Бечом. Бья' врло несретанъ, врло безнадежанъ. Закунемъ се да се никада неженимъ. Ахъ, заклиньмо се у предухитри свакояко.

Я самь представляю себе самогъ у месту могъ

рођеня као каквогъ удовца; све девојке чиниле ми се као несносне, гнусне и обичне; я се затрпамъ у послове; рассеявао самъ се са одважнимъ предузећима; нисамъ гледао никакова дружтва; клонио се свакогъ обхођеня. Само Јозефининъ ликъ лебдио е непрекидно, као мой анђео, око мене, и пасуль на моимъ прсима быаше ми тако мила собственость, као да самъ тай адиђаръ изъ нѣне собствене руке примио. Немоймо завидити несретномъ нѣгова сневаня! Я уобразимъ напоследку самоме себи да е лепа Тарнау сама пасуль у чекмеце писаће трпезе метнула. Одушевляваюће е лудило на последку исто тако добро, као и свака филозофія, коіомъ бы се блажени учинити хтели.

Моя споляшньость сигурно ніе имала толико блаженства да ово неизда; еръ ме сви држаху за меланхолична, болестна и къ пропасти близу. Стричеви и сестре одъ тетке навале съ молбама, позывима, забавама; шта више докторе пошлю ми у кућу. Я нисамъ хтео одъ свега ништа.

Да бы се пакъ мучителя опростио и да покажемъ да самъ я іоштъ као и други люди, одпочнемъ по кадкадъ недельомъ вечернѣ забаве мой пріятеля посѣавати.

Тако примимъ я некадъ позывъ судскогъ советника *Хилдебранда*. Садъ ѣете чудновату катастрофу могъ живота чути.

Я се одвеземъ мало подоцканъ къ судскомъ советнику; послови беху ме задржали. Већъ ми е дружтво познато было, са изузеткомъ едногъ едитогъ, кога ми као подполковника у руской служби, а одъ крат-

когъ времена притяжателѣмъ некогъ добра, сатъ и по одъ наше вароши лежеѣегъ представе. Я самъ мало на то слушао; учинимъ мой мутавый коплиментъ, оставимъ шеширъ и седнемъ. Разговарало се; мени сотимъ миліе, еръ немадо никакве волѣ за брблянѣ.

Рускій подполковникъ, велики, крупанъ человекъ, пріятногъ, страхопочитанѣ пробуѣуюѣегъ строя, веѣъ преко шесдесетъ изашао, али іоштъ пунъ ватре, занимаше мою пажню найвише. Онъ носаше на петлѣи пуцета орденъ; на челу и образу неколико бора. Нѣговъ гласъ быаше врло ясанъ и заповедаюѣи; могао се приметити заповедаюѣегъ офицера. Говоръ быаше часть о Персіи, часть о Молдавіи. Подполковникъ е тамо воевао; радо су слушали нѣгово приповеданѣ, и онъ приповедаше добро.

После вечере послужи све насъ судскій саветникъ пунчомъ око астала; забава меѣутимъ беше живля постала. Старый офицеръ говораше о едной битки, и како е онъ, одъ неке ране на прсима окрвавлѣнъ, са коня пао и одъ Турака хтео быти зароблѣнъ. У живостномъ приповеданю свомъ, раскопча свой прслукъ, да свою рану на прсима покаже; ту приметимо, да е о свиленомъ гайтанчиѣу едну малу златну капсу на прсима носіо. Онъ самъ извуче гайтанъ изъ недара и повиче: „Све ми оплячкаю Яничари, само овай адиѣаръ, найскупоцѣнію имаовину, я спасемъ!“

Наравно, свакій е мисліо да е то діамантъ редке величине, или какавъ бисеръ одъ неоценѣне вредности у нѣой; каква плячка са истока.

„Ахъ, никако!“ повика подполковникъ: то е само зрно пасуля!“ „Зрно пасуля?“ повикаше сви.

Я быя' поцрвеніо као ватра, тако ми се чини, или самъ као мртваць пребледіо; или самъ меняюћи быо едно и друго; ерь едва умедо поплашенъ къ себи доћи. „Како дође човекъ до пасуля, кои, као светиня у злато окованъ, о свиленомъ гайтану на своимъ прсима носи, управо као я? Нека у моме положеню свакій помисли како е мени бити морало. Радо бы желіо дознати зашто е пасуль носіо, но я самъ быо разслаблѣнъ; нисамъ могао ни словца изустити. Превалимъ одну чашу пунча да добіемъ снагу за пытанъ. Али пре него што ово учинимъ, беше већъ одъ свію присутвуюћи учинѣно.

„То ѣу вамъ казати“ одговори старый офицеръ, и напуни свою лулу. „Али се боимъ причавамъ неће бити довольно занимљива. На пуните ваше чибукѣ, моя господо.“

Свакій послуша, па шта више и я, кои иначе непушимъ. Опетъ зато метемъ ладну лулу на устне, изъ самогъ стра'а да подполковникъ неће хтети приповедати, ако ме види безъ омилѣногъ инструмента.

„Моя господо, я самъ быо у петнайстой години кадетъ, у двадесетой подпоручикъ,“ настави старый господинъ. — „Али у двадесетъ петой години далеко смо много више, него подпоручикъ. Тада смо богъ, то есть! кадъ смо залюблѣни. А то самъ я.

„Нашъ полковникъ имаѣаше одну ћерку, наилучшу и найдаровитію девойку у целомъ царству, а я имадо, покрай два здрава ока, едно сасвимъ здраво срце. Изъ тога обяснявамъ све. Млада грофица одъ Оберндорфа — я пакъ насамо радіе самъ е звао нѣнимъ врштенимъ именовъ Софія, ерь я небыя' то

есть! никакавъ грофъ; — дакле Софія быше шестнайсть година стара, и, као што реко, я двадесеть и петъ. Вы ѣте безъ муке поняти какво е зло одтуда произићи морало. Кажемъ вамъ ніе се могло никако избећи. Свакій одъ васъ одиста то увиђа; али г. полковникъ, кои е иначе на полковничке ствари кобчевъ погледъ имао, то никако не увиђаше; али то есть! ни моя любовь небеше полковничка стварь.

У осталомъ я самъ важіо много кодъ нѣга; онъ ме е волео као сына; онъ е мое родителъ познавао, кои су помрли были. Онъ заступаше кодъ мене очинско место, и я бы му за цео светъ радо сынъ быо. Али о томе ніе се смело ни помислити. Онъ быше полковникъ, я подпоручикъ; онъ грофъ, я не; онъ богатъ као Крезусъ, я убогій сиротанъ. Садъ знате све. Разлика између насъ быше велика.

Грофица Софія немотраше точно на титуле, сиротиню, званіе подпоручика, као старый ратникъ; али у многимъ стварима одиста быше и паметнія него онъ.

Премда приметимъ, да е она према мени више пріятельски него према другимъ официрима была; да се самномъ найрадје забавляла; самномъ найрадје играла; у лето самномъ найрадје у вртъ ишла, и зими найрадостнія была е кадъ е я у саоницама возимъ — изъ тога іоштъ немого то заключити, да ли ме она люби. Али да самъ я ню любію, почитово, обожавао, то самъ знао; и о томе знадо и сувише.

Хиляду пута хтедо іой све признати, быя у намери къ нѣнимъ ногама пасти — али, Боже мой, я самъ одъ тогъ доба, незнамъ колико већъ пута,

са лакшимъ срцемъ заедно съ моимъ баталіономъ противу батерія юришіо, нежели тадъ прекрасной Софіи само еданъ коракъ ближе. Кажемъ вамъ, не иѣше.

Едногъ вечера морато господину полковнику рапортъ однети. Онъ не быаше дома; то небеше башъ никаква несреѣа, еръ грофица Софія сеѣаше сама у соби, и дозволи ми кодъ нѣ оца изчекивати.

Сасвимъ чудновато иѣаше намъ. Кадъ смо се у веѣимъ дружтвима нашли, нисмо никадъ брбляню могли края наѣи; а кадъ смо напротивъ были сами, што се зове измеѣу четири ока, незнадосмо ништа казати. Ахъ мы смо знали добро, али, то естъ! само немогосмо оно казати. — Незнамъ, господо моя, да ли вамъ е у вашимъ млаѣимъ годинама кадгодъ тако бедно ишло.

Предъ младомъ грофицомъ лежаше на столу, измеѣу гореѣи свеѣа, една пошира дашчица и на овой направлѣна смицалька; на овой лежаше онолико белогъ колико и модрогъ пасуля, са којима се играло.

После едне дуге почивателне у нашемъ разговору — при свемъ томъ да су такове почивателне быле, то естъ! не манѣ но досадне — позове ме грофица да играмо. Она ми да модрый пасуль а задржи белый. Онъ принадлежаше ньой веѣтъ збогъ бое невиности. Мы се играсмо. Она добіяше еднако. Другче ніе могло бити, морадосмо посваѣати се; и я самъ се радо сваѣао са ньомъ, еръ у сваѣи могао самъ іой я подоста коешта реѣи, што іой при мирной крви небы имао смелости казати.

Садъ быаше као да смо у великомъ дружтву

были, то есть, мы брблясмо у обкладу. Грофица Софія имаѣаше духа и досетливости; она се смеяше, задирѣиваше ме, и дотера ме са нѣнимъ досеткама тако до края, да я у очаяню незнедо шта одговорити. Узмемъ у огорченю мой еданъ модрый пасуль да лепу подсмевачицу казнимъ, коя ми се тако лукаво побѣдоносно смеяше, и бадимъ іой пасуль. Пасуль одлети попреко и хтеде по финомъ носиѣу мое супарницу, али како она лепу главицу натрагъ тргне, да се одъ лаке бомбе одклони — ахъ! падне мое оружѣ крозь боре нѣне мараме доле у недра. На среѣу небыяше никаква стрела.

Ипакъ се поплашимъ, и све е горело у мени одъ стра'. Софія быяше црвена, и застиѣена главу обори доле. Садъ быяше шала и игра и сваѣа прошла. Я немого говорити, и она быяше не'ма. Я самъ се морао плашити, дае моіомъ непристойношѣу небудемъ разлютіо поплашено у ню доле погледимъ; она погледи горе и бади на ме еданъ нешто смуѣеный погледъ. — То нисамъ могао подннти. Свочимъ клекнемъ предъ обожавану, притиснемъ нѣну руку на мое устне, и моля за опроштенѣ. Она неодговори ни словца, али ни свою руку неповуче.

„Грофице, о драга Софіо! немойте ми се лютити. Я бы умрѣо“, повичемъ я, „ако бы се вы налютили. Ерѣ само за васъ, само чрезъ васъ я живимъ. Безъ васъ мое быѣе невреди ништа. Вы сте моя душа, мое небо, мое све.“

Доста, една речъ даде другу. Я самъ іой преповедіо са сузнимъ очима толико, а она, са су-

знимъ очима слушаше толико. Я моля за одговоръ и недадо іой никако времена за одговоръ, и то естъ! господинъ полковникъ стояше три корака у соби, безъ да смо Софія или я нѣга чули и видели, како е унутра ушао. Мислимъ, да се као вешатцъ подбрао! Богъ да му душу прости онъ е садъ у раю.

Врло ненадно отуда дође намъ грдня нѣговогъ ужасногъ гласа, са коимъ насъ одпоздрави читавомъ поворкомъ стары и новы солдачки грдня. Я скочимъ, нѣму на сусреть. Софія, безъ да присуствіе духа изгуби, исто тако. Мы хтедо смо се извинити, ако ту шта за извиненѣ беше. Али намъ онъ недаде говорити.

„Уђутите!“ повика силомъ, као да е, уместо са два грешника, са два кавалѣрійска полка посла имао: „Ты Софію сутра ћешъ одпутовати. — Вы господинъ подпоручикъ, искаћете вашъ одпустъ, и оставяте предео, ил' ћете погинути.“

Съ тимъ обрне се полковникъ и изађе изъ себе. Признаемъ, тога човека паметъ у средини свое жестине заслужуе удивленя. Сръ држимъ за врло паметно, што насъ е саме оставіо, мы имадосмо себи іоштъ много казати.

Грофица Софія стояше садъ на средъ себе, лепу главу къ прсима оборила, руке спуштене предъ собомъ као какавъ кипъ.

„Софію!“ я проговоримъ и паднемъ къ нѣой, загрлимъ е моимъ рукама, и притиснемъ е ватрено на мое срце: „Софію, садъ васъ губимъ на веки!“

„Не“, одговори она постоянно, „не на веки. Догодъ я дишемъ остаєте вы споменъ у момъ срцу.“

И ово она изговори гласомъ — о, гласомъ, кои ми дубоко крозь све живце затрепти.

„Важимъ ли я штогодъ, кодъ васъ, Софію!“
пыта я лагано, и притиснемъ мое ватрене устне на нѣна, као ружа румена уста. Она неодговори ни вредимъ ни не вредимъ, али одговори моме полюбцу; и я изгубимъ землю подъ ногама; моя душа немаде више тѣла; додирао самъ звезде; знадо садъ о блаженству Серафимовомъ.

Она плакаше. Нѣно еџанѣ пробуди ме.

„О Софію“, я повика, падо' предъ нѣне ноге и загрлимъ іой колена: „я ти се на то заклинѣмъ: да само теби изключиво принадлежимъ, докле годъ дишемъ, и кудъ ме годъ моя судбина однесе!“

Садъ наступи мртва тишина — наше душе заклеше се заеднички. Наеданпутъ падне доле нешто на патосъ. Быяше несретный пасуль, кои е свой нашой невољи узрокъ быо. Я га узмемъ, устанемъ и држа га предъ Софіомъ са овимъ речма: „Ово е дѣло провиѣня? Я га задржавамъ за споменъ овогъ вечера.“

Грофица ме жестоко загрли, нѣне очи блистаху лепше.

„Есть, то е провидѣніе!“ прошапне, окрене се, и отиде у споредну собу.

Слѣдуюћегъ ютра, или болѣ реѣи веѣъ ноѣомъ быяше одпудовала. Полковникъ поступаше самномъ на паради са презируѣомъ ладноѣомъ. Я потражимъ одпустъ и добіемъ га, и садъ одпудуемъ. Куда? беше ми све едно. Пріятельи даду ми препоруке у Петроградъ и снабду ме са путнимъ трошкомъ.

„Тако е хтело провиђенѣ:“ помишля, и отпу-
туемъ на жестокой северъ. Софія быяше за мене за
свагда изгублѣна, ништа одъ нѣ нисамъ више имао,
осимъ тужны опоминяня, и судбе пуный пасуль. Овай
дамъ у Кенигсбергу у злато оковати, и тако га носимъ
већъ тридесетъ и две године верно на моимъ прсима.

Добывене препоруке учине да наскоро поста-
немъ поручикъ. Животъ беше ми прилично равно-
душанъ, збогъ тога быа' и прилично храбаръ. Я
самъ се тукао у Ази и Европи; добія плѣни, чести,
и одличія што войникъ иначе жели. После двадесетъ
и неколико година, дотерамъ едва еданпутъ до под-
полковника. Я быа притомъ остарио, моя млађана
любовна исторія быяше већъ заборавлѣна, то естъ,
али пасуль остане ми не манѣ мио и драгъ.

Кадъ самъ у битки кодъ Кинбурна у Лиману го-
дине осамдесетъ осме одъ яничара зароблѣнъ быо —
тогъ дана быяше велика врућина, принцъ Насавскій
свршаваше свой посао добро! — яничари ме опляч-
каю до голе душе, али светый пасуль опетъ ненађу.
Онъ быяше у крви мое ране у прсима савъ оку-
панъ. Садъ самъ мислю умрети. Мене неверници дуга
два дана вукоше свуда; али еднако одъ наше кава-
леріе гонѣни, оставе ме напоследку полумртва у
пустомъ полю да лежимъ. Ту ме нађу наши люди.
Они се смилую на ме. Я допсемъ у лазаретъ, и
морадо', да сасвимъ оздравимъ, на врху едногъ тран-
спорта у Москву натрагъ.

Тишина ми се допадне. Имадо одъ чега
живити, збогъ тога и быяше ми животъ мио. По-
сле двадесетогодишнѣ службе и седамъ чести до-

стойны рѣна, мога и на чести достойный одпустъ оче-
кивати. Добіємъ га са пензіомъ. То ми быяше
право, то естъ! али не дуго. Москва е пріятна ва-
рошь, али едномъ одъ наши, кои ніе трговаць, опеть
досадна. Петроградъ е лепа варошь, али сва нѣна
великолѣпность небыяше опеть довольно дражестна,
да толико учини, да варошицу заборавимъ, у коіой самъ
се са полковникомъ Оберндорфомъ, и, то естъ! са Софі-
омъ пре двадесетъ година у гарнизону познао быо.

Издангубити нисамъ имао шта. „Оѣешъ ли башъ
ту варошицу іоштъ еданпутъ опеть да видишь, и ако
е могуѣе, и драгу твое младости, коя е сада или
баба — или мртва. Благій Боже, много ти се кое
шта меѣутимъ изменило!“ помишля.

Пасоши приспу и я одпугуемъ, прегледимъ
добро све варошице, ерь немадо хитати, и садъ при-
спемъ у нашу некадашню варошицу гдѣ е стояо гар-
низонъ.

Благій Боже, кадъ самъ садъ црный, високій
црквеный торонъ са позлаѣеномъ ябукомъ иза мног'и
башта и воѣняка указивати угледао, како ми срце лу-
паше! али то естъ! не збогъ црквеногъ тороня, веѣъ
што помишля на Софію, и да нѣнъ гробъ nebude где
далеко одъ нѣга.

Нико ме више у вароши непознаваше. Истина
е права, една четвртъ столеѣа много е времена;
полкъ кодъ кога самъ служію, не быяше више тамо;
на место овога стояли су овде драгонери. Полковник
одъ Оберндорфа беше одавно умрѣо, и нѣгова вѣи
на своимъ добрима у Моравіи, тако се говорило, не да-
леко од Брина. Да ли іоштъ живи незнаѣаше нико.

„Оћешъ ли и тамо!“ помишля: „и ако племенита у гробу лежи, то ћешъ посѣтити нѣнъ гробъ, узећешъ одъ истога мало землѣ, даћешъ е у злато оковати и носићешъ е на место пасуля!“

У Брину дознамъ са радостномъ застрашеношћу, да е жива, да обитава петъ часова одъ вароши, на едномъ лепомъ добру и да се јоштъ еднако зове грофица Оберндорфъ.

Брзо се спремимъ и тамо одемъ! Покажу ми едно лепо польско добро, окружено засађенимъ вртомъ, пунмиъ вкуса. „Ту обитаваше она!“ — Я самъ опетъ дрктао као некадъ кадъ самъ подпоручикъ бью, а опетъ предъ Турцима нисамъ дрктао.

Скочимъ съ кола, већъ самъ мислио како ће ме са пуномъ небесномъ милиномъ и забуномъ познати. „Ах, женска срца! да ли ће ме само јоштъ любити!“ помишля, и ишао самъ са неизвестнимъ борацима крозъ вртъ.

Подъ едномъ сѣникомъ црвено цветајућегъ багрена, предъ вратима польске куће сеђаху две постаре госпе и две омлађе женске. Оне читаше. Али Софию не угледамъ.

Извинимъ се што самъ узрокователъ нѣовога узнемирення; еръ видило се да су све моимъ напраснимъ появленѣмъ изненађене биле.

„Кога вы тражите?“ питаше ме една од стариѣ госпа.

„Могу ли почествованъ бити, да грофици Оберндорфъ мое подворенѣ учинимъ?“ упитамъ

„То самъ я сама!“ одговори на мое удивленѣ

она, коя око четрдесетъ година изгледаше. Тако ми беше, као да ме е напала несвестица.

„Дозволите ми да седнемъ, мени ніе добро!„ узданемъ и седнемъ, безъ да одговоръ дочекамъ. Благій Боже, каква промена! Куда е најлепшій цвѣтъ свію лепота одлетіо. О! — я се повратимъ изъ мое варльивости; я помислимъ на четвртъ столѣтія. То быяше Софія, естъ, она то быяше! али увела Софія.

„Съ кимъ имамъ я честь забавляти се,“ пыташе ме она. Ахъ, дакле непознаваше ме више!

Хтедо избећи, сцену предъ другимъ госпама моля само за еданъ тренутакъ између четири ока. Грофица ме уведе у кућу, па онда лево у едну велику собу. Прво, што ми у очи паде, быяше велика слика нѣногъ оца. — Дуго не мого ни рече изустити, на момъ срцу быяше тако тежко. Забленемъ се у слику полковника, докъ ми очи едномъ сузомъ непотавнише. — „Естъ, старый“ муца' ти'о и гласомъ, кои не беше постоянь: „погледай само на твою Софію! — О! ты ниси нама быо наклонѣнь!“

Грофица стояше у забуни до мене, и видало се, да се мого говора страши; хтедо е одъ муче҃егъ положая ослободити, и опетъ немого више говорити. Жалость е самномъ страшно овладала.

„Вама ніе добро, господине!“ настави грофица и погледаше застрашена на врата.

„О врло!“ уздихахъ я: „Непознаете вы мене?“

Она ме узме садъ оштріе на око, и ма'не лагано главомъ. — Садъ извучемъ гайтанъ са пасу-

льомъ изъ мои недара, клекнемъ предъ ню и проговоримъ: „Ахъ, Софія, познаете ли іоштъ оваї пасуль, кои насъ е пре двадесетъ и петъ година разставио? Я самъ га верно чувао. — Софія, онда говористе има провиђеня. Ёсть има едно!

„Боже мой!“ проговори изнемоглимъ гласомъ и прође поредъ мене, баци се на софу и хтеде поставше бледо лице сакрити; али ніе имала више снаге. Она ме е познала. Она ме е іоштъ любила.

Я позовемъ женске у помоћъ, кое уплашене, свою пріятељицу бледу, а притомъ едногъ страногъ официра у сузама предъ нѡмъ клечећа гледаше. Іоштъ пре него што су воду и разне мирисе донели, быяше грофица сама къ себи дошла. Она трляше счи као каква саяюћа. Па онда одпочне силно плакати; ецаше као неутѣшна, загрли ме своимъ рукама и изговарашесамо мое име.

Доста, моя господо, то біяше еданъ тренутакъ, анђели би се заплакати морали. — Садъ нисамъ мислио више на растаянѣ. Грофица ме задржи као госта. О, колико имадосмо мы нами приповедити, како ме е верно любила! Што е старый полковникъ некада спречавао, то неспречаваше више нити онъ, іоштъ манѣ нѣгова породица — Софія постане моя супруга; премда мало доцканъ и опетъ не доцканъ. Наше душе любише се са млађанимъ жаромъ.

Моя исторія или исторія овогъ пасуля, съ тиме е свршена, то естъ, іоштъ не сасвимъ. Ёръ то баръ морамъ казати, да е дете, кое ми е Софія родила, управо на прсима донело белегу на светъ у виду

пасуля. Редка играчка природе! Али девојче само збогъ тога тимъ ми е миліе.»

Тако приповедаше подполковникъ, али я нисамъ чуо више ништа. Све се окреташе самномъ у кругу око мене; поредъ мои ушію зуила є нека хука и бука као на мору. Само између тога разлегало се име Јозефина.

Међутимъ быаше явлѣно да су кола подполковников дошла. „Башъ нећете“, повика судскій саветникъ „я вамъ недамъ враћати се по ноћи.“

„Ха“, проговори подполковникъ, „то є пріятна ноћъ и дивна месечина притомъ.“

Садъ пріяве моя кола. Я устанемъ, отидемъ къ подполковнику, узмемъ га за руку, и проговоримъ: „вы се зовете Тарнау?“

Онъ се поклони потврђуюћи.

„Молимъ васъ, проведите ову ноћъ кодъ мене“, я му реко, „у томе много лежи. Вы несмете отићи. Я имамъ съ вама важно говорити.“ То изговорим тако озбиљно, чистобы рекао ванъ себе, ипритомъ дрктао самъ тако силно грозничавъ, да стараць ніє знао шта ће самномъ радити. Узпркосъ ме нѣгово томе онъ оста постоянъ. Онъ хтеде натрагъ. Упорство нѣгово доведе ме до очаяннѣ.

„Айдете“, рекнемъ я, уватимъ га за руку и одвучемъ силомъ на страну, гди гайтанъ изъ недара извучемъ и предъ нѣиме пасуль држа: „выдите ли вы — не само играчке природе — играчке судьбе — и я носимъ пасуль.“

Старый господинъ разрогачи очи, посматраше мой адиђаръ, ма'аше главомъ и одговори напоследку:

„Са таквомъ амайліомъ може се мой духъ и после смрти мое іоштъ заклиняти. Остаемъ и поћиу съ вами куда годъ 'оѣете.“

Онъ оде са судскимъ советникомъ, да своя кола врати. Алъ како самъ се я нѣму нешто опасанъ учиніо, извести се о мени. Судскій советникъ быяше довольно пристоямъ, да о мени све лепо и красно рече. Я примѣтимъ то кадъ се опеть у собу врате. Старый господинъ быяше исто тако пріятельски и добро расположенъ као и пре. Пружи ми єдну чашу пунча и повика: „Дакле, пасульи нека живе! то єсть, и шта они значе.“ Мы се куднемо. Животъ се опеть у мени поврати.

„Дакле вы сте господинъ одъ Валтеръ?“ настави мало за тимъ.

„Само Валтеръ просто.“

„И были сте одъ прилике пре єдне године у Бечу?“

„Тамо самъ быо!“ одговоримъ, и мени се учини, као да се мое быѣе у пламень претворило.

„Єсть, єсть!“ настави онъ: „моя є свастика мени о вами много приповедала. Вы сте обитавали са ньомъ у єдной гостіоници. Вы сте много пажльivosti према доброй госпи указивали — зато ѣе вамъ она и устмено благодарити.“

Садъ постаде говоръ опеть обштый, докъ се сви растаяти непочнемо. Подполковникъ одвезе се са мною куѣи. Я га одведемъ одма у опредѣлену за нѣга собу.

„И садъ?“ пыташе онъ: „Я самъ вамъ досада послушанъ быо. Шта имате важно са мною?“

Я одпочнемъ о Бечу, о тетки, о Іозефини.

„То я све знамъ!“ повика онъ: „Али пасуль, пасуль!“

Садъ приповедимъ му друго путованѣ у Бечъ.

Онъ се насмее изъ свегъ гласа, и загрли ме пріятельски. — „Садъ ништа више! Сутра ћемо се више разговарати. Вы вальда поняте да на то немамъ ништа рећи. Шта оћете вы одъ мене? Сутра извешћемо се на полѣ на мое добро. Тамо ћете Іозефину видити; тамо мою Софію познати. То е ясно, еданъ съ другимъ треба да се познамо.“

Мы се растанемо, я одемъ лећи, али спавати немого' и ноћъ проведемо у грозничавомъ сневаню.

„Господинъ Валтеръ, садъ изађите са истиномъ безъ околиченя!“ проговори господинъ Тарнау, слѣдуюћегъ дана на доручку. Знамъ да сте богатъ човекъ, видимъ, да сте младъ човекъ, изпредъ когъ башъ неће изъ стра у монастырь утећи; чуемъ, да сте особенякъ, кога цео светъ уважава; дознаемъ садъ одъ васъ да сте залюublънъ человекъ. Али то све у скупу, господине, непретеже довольно, да

„Мени оскудѣва племићска диплома!“ упаднемъ му я у речъ.

„Не, господине, коя душа и срце племенитость божую у себи има, ту е людско племство на послѣдку излишно. И я самъ бы само простъ племићъ, и грофица Софія опетъ ме е любила.“

„Шта оскудѣва мени?“ упытамъ га я.

„То ѣу вамъ садъ казати, то есть, ерь е данъ. Съ вечера, кадъ е человекъ целогъ дана тру-

домъ и теретомъ уморенъ, и найячій е човекъ слабій, най-
 већи нешто маньи постае, съ вечера нетреба никомъ
 сламку на плећа бацати. Дакле просто : са вашимъ
пасульомъ е нешто друго, него што е са моимъ
 было. Мой е быо дѣло провиѣня; изпрва каменъ
 лютнѣ, после угольный каменъ и темеляча верне лю-
 бови; напослѣдку кажемъ, светъ кои се између сѣди-
 нѣны бывши срца баціо, а напослѣтку бусола, коя
 насъ е опетъ сѣдинила. Ваша е любовь чисто играчка
 фантазіе. Я самъ живіо за Софію одъ оногъ тренут-
 ка, чимъ самъ е угледао; вы пакъ дошли сте текъ по-
 сле едне добре године за тимъ на ту мисао, да Іо-
 зефину любите. Вы поняте, противу тога нема се
 шта наводити. Вы ћете се изъ вашегъ сна пробуди-
 ти, кадъ мою кѣерь опетъ видите, да е се небесно де-
 войче, по вашемъ уображеню, у сасвимъ природно
 земно девойче претворило. Напослѣдку, то естъ! при-
 ступимо безъ свакогъ околишеня къ ствари: Іозефина
 васъ нелюби.

„То е жестоко“, я узданемъ „а есте ли о томе
 уверени?“

„Мы ћемо се данасъ извести на мое добро,
 тамо ћете се уверити. Шта я о вами и нѣномъ ба-
 вленю у Бечу знамъ, знамъ одъ мое свастике, не
 одъ мое кѣери, коя се едва опоменути може како се вы
 зовете. — Іоштъ выше, мы имамо едногъ опасногъ
 суседа, младогъ грофа Холтена. Онъ насъ чешће
 по'оди; Іозефина га радо гледа. Я самъ е чешће
 затекао кадъ нѣни погледи дугимъ тренуткомъ са
 благоволенѣмъ на нѣму почиваше, и кадъ е мое вре-

банѣ приметила, поруменила би као ватра и скочила оданде смејући се и певајући“

„Ако е тако, господинѣ подполковникѣ“, проговоримѣ после едне дуге почивателне, у којој самѣ тражио прибрати се: „ако е тако, я нећу съ вама да идемѣ. Мени е болѣ да вашу кѣерь никада и невидимѣ.“

„Вы се варате. Ваше ми е спокойство мило. Вы е морате видити да ваше уображенѣ убедите и савршено оздравите.“

После дугогъ затезаня и противленя седнемѣ до нѣга у кола. Доиста самѣ осећао, да е фантазія хтела самномѣ лудорію изиграти. Докле самѣ годѣ у моимѣ любовнимѣ сневаньима самѣ живіо, быо самѣ моме идеалу изъ свегъ срца оданѣ; я самѣ битіо Іозефину са таквимѣ уображавајућимѣ дражестима, правіо іој такве ти'е, нѣжне, верне узаймничке любавне песме, да самѣ текъ садѣ, пошто самѣ првѣй путѣ са трећимѣ лицемѣ о моіој узаймности срца говоріо, приметіо, да е половина мое исторіе одѣ мене самогъ пронађена. Докле годѣ една помисао или осећанѣ не буде изговорено, мы непознаемо овогъ саставѣ. Прво *одећу мисли*, речь да е предлозима определенѣ и быће, оддвая санѣ одѣ истине, и поставля духѣ у свезу, о овој, као одѣ нѣга одлучена, страна быћа судити.

Быяше едно лепо ютро дана месеца Юнія, кадѣ смо се на Тарнауово добро извезли, и — о чему самѣ се я найвише дивіо — моя душа остаде тако ведра и верна, како одѣ едне године ніе была. Моя проста учтива одношеня къ Іозефини и нѣной теткѣ за време

првогъ задржаваня у Бечу стояху тако бистра предъ моимъ опоминанѣмъ, да я самъ нисамъ поняти могао, како самъ іоштъ юче, и толико месеци и дана, изъ тога едну грозничаву опіеность створио. Естъ, найгоре беше, я увидимъ садъ, да Іозефину у Бечу ни найманѣ любіо нисамъ; да е и сада нисамъ любіо, премда самъ е врло любви достойну наћи могао.

Кола се за уставе предъ едномъ простомъ польскомъ кућомъ. Послужительи дотрче. Подполковникъ одведе ме у едну собу, у коіой намъ две три угоди нама госпе пріятельски на сусреть ступе.

Онъ имъ назове мое име; па онда, пошто е найстарію одъ госпи загрію, проговори: „И ово е моя Софія!“

Я се поклони' пунъ поштованя предъ шестдесетогодишньомъ матрономъ, коя ми е изъ приповедке ючеранѣгъ вечера тако интересантна постала. „Ахъ!“ узданемъ ти'о у срцу: „шта е младость и лепота!“

Готово самъ хтео веровати, да е старый ветеранъ, кои е быо пунъ светскогъ искусства, садржай уздисаня мени изъ очію читао. Онъ притисне руку на уста свое супруге любећи, и проговори смеюћи се: „Ніе ли тако, пріятелю? Кадъ старе люде и жене погледимо, неможемо се готово убедити, да су и они кадгодъ млади были; а погледимо на дѣвицу у свой свѣжи нѣногъ лепогъ цветаня, чисто бы се обкладити хтели, да неможе никада имати боре на лицу, нити када оседити.“

Тетка Іозефинина позна ме врло добро, као и я ню. Она ми много благодари; мы се посадимо око

трпезе, доручковасмо, госпама дружтва ради и по другій путь.

„А камо Јозефина?“ питаше старый: „Она ће се радовати, да нѣно бечко познанство обнови.“

„Она е са грофомъ Холтеномъ изашла у вртъ. Остало е јоштъ медвеђе уво (двѣђе) неполивено, докъ сунце високо ненаступи!“ настави текта; и я почнемъ мало зебсти. Свию мои стары опоминяња беше нестало. — Али опетъ се брзо приберемъ. Овде небы никада ни просіо; небы имао ништа ни изгубити. Я самъ готово почео будалаштина могъ срца и женіялны прескочица мое фантазіе стидити се. Бю самъ весео, слагао се са простодушнимъ весилимъ тономъ дружтва и преповедао шта више теткы, како самъ е при момъ другомъ бавленю у Бечу тако мучно загубіо.

За време трајућегъ разговора ступи некій младъ човекъ, племенитогъ споляшнѣгъ воспытаня, у собу. У лицу беше бледъ, очи му као у самртника, и смућене; у нѣговомъ быћу лежаше нешто ванъ природно, збунѣно.

„Милостиве госпође“, проговори брзо и едногласно, као да е говоръ на паметъ изучіо, „дозволите ми, да се съ вама опростимъ. Я одлазим данасъ у престолницу — я имамъ — я самъ — я ћу чини ми се неко време одсуствовати. Валяда на другій путь.“

Подполковникъ беше главу къ нѣму окренуо, и погледаше га недвижимъ.

„Шта сте тако увенули, грофе Холтене?“ по-

вика: „Вы изгледате као какавъ, кои е учиніо убійство.“

„Нисамъ“, одговори са усиљнимъ осмейкомъ младый човекъ, као какавъ, надъ коимъ е убійство учинѣно.

Утомъ полюби госпе у руку, загрли подполковника и излети на полѣ на врата, безъ да е одну речъ далѣ казао. Госпе бы'у у горкомъ чуду. Я дознамъ да е овай младый човекъ грофъ Холтенъ, изъ суседства, да е юче навече, као што е често збивало се, у гости дошао, іоштъ пре едногъ часа врло расположенъ быо, и сада самъ себи више не личи.

„Шта му се случило?“ пыташе госпе подполковника, кадъ се после подужегъ времена повратио.

Стараць быаше озбилянъ, ма'аше главомъ и на-последку осмейкиваше се према своіой Софіи и рече: „Пытай Іозефину.“

„Да га ніе увредила?“ пыташе тетка тронута.

„Како се узме!“ одговори: „Дуга е то прича, грофъ пакъ дао ми е у две три речи:“ „Я самъ любіо, и опетъ небыя люблѣнъ.“

Међутимъ отворе се врата и госпођица одъ Тарнау ступи унутра. Она быаше! И любви достойнїя и лепша, него што самъ е у Бечу, милїя него што самъ е у сну виђао. Я скочимъ горе, хтедо іой на сусреть — — али ми колена клецаше, быо самъ привезанъ — промуцамъ неке речи безъ сваке свезе — најблаженїи самъ и најбѣднїи быо одъ свію смртны.

Поцрвенила стояше Іозефина кодъ врати, погле-

даше ме укочено, као какво појавленъ духова, и ступи тадъ, одъ нѣногъ изненађења брзо оздрављена, осмейкуюћи се къ трпези. Садъ, после првы изменѣны поздрава, быаше загонетка нашегъ изненадногъ састанка разрешена. Я іой приповеда да самъ текъ юче о нѣовомъ овде бавленю дознао; она, да е нѣнъ отаць моравска добра збогъ неприятны фамилярны свои одношеня своевольно продао, и овде се у најдражесніи света предео населіо.

„Ахъ, тетка, сладка тетка“, говораше она, по што е руку тетке у свое обадве узела и на своя прса притисла, и мене са погледима мераше, изъ кои радость несумљива сіяше: „Нисамъ ли вамъ казала? Нисамъ ли право имала?“

Добра тетка бади погледъ тражећегъ ђутаня одъ Јозефине. — Майка обори очи доле да известну забуну прикріе. Старый отаць посматраше са испитуюћимъ погледима едногъ и другогъ, устане, и пришапне ясно говорећи на уво: „Господинъ Валтере, мени се чини, вы сте пасуль ипакъ на свомъ месту нашли. — Али ты Јозефино, шта си ты са грофомъ имала, да е, то есть! као ветаръ одъ насъ отишао?“

Јозефина устезаше се да одговори. — Сви поустаемо. Ишли смо у вртъ. Подполковникъ покаже ми своя зданія, ливаде, нѣиве, штале, житнице, докъ су госпође у павилону баштеномъ у живомъ договараню быле. После едногъ досадногъ пола часа, вратимо се са економногъ путованя къ нѣима натрагъ. Садъ беше старый господинъ на страну одведенъ, а Јозефина мени у пратню придата.

Предузmemъ у себи да самъ према Јозефини врло

уздржателанъ, плашио самъ се среће грофа Холтена. Разговарасмо се о нашемъ познанству у Бечу, о нашимъ ондашњимъ забавама, шетњама и малимъ судбама.

„Ахъ“ настави Јозефина, „а да сте знали, шта самъ я збогъ васъ патила, што сте напрасно одъ насъ одтргнути были. Доиста, одъ тогъ доба ни еданъ — естъ, мы смо о вами јоштъ много пута говорили.“

Садъ — и како бы другче? Садъ приповедимъ и я свою судбу, мое друго путованѣ у Бечъ, мое обыванѣ у нѣной соби — и све тише, и све уплашеніе — налазакъ пасуля, мой повратакъ у мое место рођеня — догађай јучеранѣгъ вечера. Па уђута. Горе погледати нисамъ смео. Ровіо самъ ногомъ по песку. Јозефино ѣутанѣ траяше дуго.

Напоследку учини ми се као да чуемъ ецанѣ. Погледимъ горе. Она беше свое лице убрусомъ сакрила. — Са дркѣућимъ гласомъ пыта' е: За име Бога госпођице, заръ вамъ е моя искреность неприятна была?

Она испусти убрусъ, и погледа ме исплаканимъ очима осмейкуюћи се. „Ели то све истина?“ питаше после дуге почивателне. Я истргнемъ гайтанъ са пасульомъ съ врата и држа га предъ нѣомъ съ речма: „Онъ сведочи за мене.“

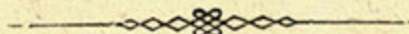
Она узме гайтанъ, као изъ любопитства, да златанъ оковъ расмотри. плакаше силніе. Па онда наслони се на мое раме, метну свое чело на мое плеће и проговори: „Я веруемъ на провиђенѣ, Валтере!“

Садъ загрлимъ моимъ рукама небесно створенѣ

и повика: „О кадъ бы могао садъ умрети!“ — Она ме погледа устрашена.

Долазећий гласъ изъ цбунића енглески засађеня опомене насъ да нѣма на сусреть идамо. Иозефина држаше іоштъ еднако гайтанъ са пасульомъ у руци докъ смо предъ нѣнимъ родительима стаяли. Подполковникъ виде то и насмея се изъ свегъ гласа. — Иозефина прикри свое лепо лице на грудма нѣжне майке само. — Садъ, на што іоштъ више речи трошити? Вы знате да е Иозефина моя супруга; я хтедо вамъ романъ мое любви приповедити.

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

ГГ. СКУПИТЕЛБИ.

У БЕОГРАДУ.

Г. Велимиръ Валожићъ, главный книжаръ . . . 100 кнѣга.

У АРАНЂЕЛОВЦУ.

Г. П. Николићъ, учитель. 14 »

У ТРСТЕНИЦИ.

Г. Еремія Томићъ, учитель. 14 »

У ПОЖАРЕВЦУ.

Г Младенъ Миловановићъ, писаръ окр. суда. . . 13 »

У ВАЛЂВУ.

Владимиръ Протићъ, брзоявникъ валђв. штаціе. 11 »

У НЕГОТИНИ.

Г. Филаретъ, ѣаконъ. 10 »

У ДОЛ. МИЛАНОВЦУ.

Г. Мита Поповићъ, учитель. 12 »

У КРАГУГВЦУ.

Г. Любомиръ Арс. Лукићъ, писаръ арт. управе. 14 »

У ПОЖАРЕВЦУ.

Г. Никола Я. Васиљвићъ, трговаць. 10 »

У КРУШЕВЦУ.

Г. П. Н. Ковачевићъ, писаръ нач. 20 »

СВЕГА. 218 кнѣга.

ТИ. СКУПИНТАВАН.

У. БИОГРАД

Т. Београдски Београд, јавни издавач 100 кр.

У. АПАРИТОРИЈА

Т. II. Издавач, јавни 11

У. ТРОЈИЦИ

Т. Београдски Београд, јавни 11

У. БОСАНЦИЈА

Т. Милански Миланска, јавни 11

У. РАЈСКИ

Београдски Београд, јавни издавач 11

У. ХИТОРИЈА

Т. Београдски Београд, јавни 11

У. ЈОЈ. МИЛАНСКИ

Т. Милански Миланска, јавни 11

У. РАЈСКИ

Т. Београдски Београд, јавни издавач 11

У. БОСАНЦИЈА

Т. Милански Миланска, јавни 11

У. КРИВИЦИ

Т. II. Милански Миланска, јавни 11

IV серия "Умное Счастье" 6198

"На Счастье Очаговичей"

IV сvezka „Умне Слике“ быће:
„На Смрть Осуђеный.“

